

РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕХІДНИХ ПРОЦЕСІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГО - ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ РЕГІОНУ

Фещенко Н.М.

Житомирський національний агроекологічний університет , м. Житомир

Natalya_camomile@mail.ru

Ідеєю розробки механізмів регулювання перехідних регіональних процесів є проникнення регулюючого впливу на їх структурний мікрорівень та управління конфігураціями елементів структур регіональних процесів. Це дозволить регулювати регіональну економіку на рівні її елементарних складових поряд з управлінням масштабними системними макропроцесами згідно засад державного регулювання.

Метою розробки механізмів регулювання перехідних процесів є забезпечення високого рівня контрольованості регіональної системи у періоди втрати нею структурної рівноваги під час здійснення переходів між гілками розвитку. Актуальність цих механізмів підтверджується тим, що вони є ефективними стосовно системи, для якої передбачено знаходження у абсолютно рівноважному стані при позитивній динаміці руху.

Таблиця 1.

Принципи концепції розробки механізмів регулювання перехідних
регіональних еколого-економічних процесів [1]

Спрямованість на інтровертивну регіональну економіку	Динаміку та характер регіональної економіки визначають ті внутрішні екологічні та економічні процеси, які важко виявити та оцінити внаслідок дії незначних факторів. Регулюючі механізми повинні ідентифікувати та управляти «прихованими» внутрішніми чинниками регіональної системи.
Структурна процесна орієнтація	На відміну від орієнтації на кількісні параметри еколого-економічних процесів, об'єктом впливу у структурно-орієнтованих механізмах виступає структура цих процесів та зв'язок факторів.
Фокус трансформацій	Регулюючі механізми повинні забезпечувати можливість моніторингу та регулювання критичних моментів переходу

	еколого-економічної системи від одного стану до іншого, під час яких повністю або частково порушується її структурна рівновага.
Системне прискорення та системний суб'єктивізм	Механізми регулювання переходів регіональної еколого-економічної системи від одного стану до іншого повинні враховувати, що ці переходи супроводжуються прискоренням усіх внутрішніх процесів та підвищенням ролі особистості у здійсненні «стрибків» між альтернативними гілками розвитку.
Альтернативність вибору сценаріїв маршруту регіонального розвитку	Механізми регулювання перехідних процесів - це комплекс інструментів та рішень, які відповідають декільком сценаріям розвитку еколого-економічної регіональної системи після набуття нею структурної рівноваги. Альтернативність сценаріїв розвитку породжує принцип альтернативності регулюючих механізмів для здійснення необхідного переходу.
Точковість впливу	Існуючі механізми регіонального розвитку повинні бути доповнені мікро-механізмами для точкового впливу на регіональну систему.

Однак, механізми, які б дозволяли зробити непередбачувані у теперішній час перехідні регіональні процеси, керованими та прогнозованими хоча б з найменшою часткою ймовірності співпадіння у майбутньому прогнозу з фактом, відсутні.

Серед завдань, які повинні бути вирішені за допомогою механізмів регулювання перехідних регіональних процесів на прикладі тих, що відбуваються у еколого-економічній системі регіону під час її сталого розвитку, слід відокремити такі, як: забезпечення постійного уточнення комплексу екологічних та економічних факторів регіональної економіки на основі достовірних та своєчасних інформаційних потоків; підтримка функціонування структурної моделі процесів регіону, як сукупності зв'язків, та моніторинг коливань їх параметрів; впровадження набору стимулюючих інструментів для кожної групи економічних суб'єктів щодо дотримання припустимих меж екологічних та економічних чинників під час виникнення різноманітних ситуацій ведення господарської діяльності у регіоні; забезпечення районування територій країни за характеристиками їх динамічного розвитку на основі

показників стану та руху регіональної еколого-економічної системи відносно траєкторії її структурної рівноваги; прогнозування альтернативних сценаріїв регіонального розвитку та варіацій управлінських рішень по кожному з них; інтеграція мікромеханізмів регулювання перехідних процесів у існуючі макромеханізми державного, ринкового, внутрішнього організаційного регулювання, а також у існуюче регіональне інституціональне поле [2]. Реалізувати вище перелічені завдання складного процесу можливо шляхом розробки та впровадження комплексу окремих механізмів, кожен з яких забезпечує взаємодію та динаміку відповідних елементів регіональної системи згідно заданих параметрів та визначених критеріїв ефективності для досягнення загальної мети структурно-кількісної еколого-економічної рівноваги. Весь цей комплекс об'єднує механізми типу мікромеханізмів, дія яких спрямована на регулювання елементарних структурних часток економічних та екологічних процесів регіону (рис. 1.).

На початковому етапі розробляється механізм, дизайн якого дозволяє виявляти, відстежувати та класифікувати незначні економічні та екологічні фактори у регіональній системі. Цей механізм імплементується у більш складний механізм інформаційного живлення процесу регулювання, тому що інформація отримана під час реалізації функцій першого механізму, повинна дійти до потрібних організаційних терміналів та бути інтерпретованою з точки зору ризиків або переваг для еколого-економічної структурної рівноваги.

На основі ефективної взаємодії двох описаних механізмів розробляється модель та механізм моніторингу та підтримки динаміки структурної сітки регіональної еколого-економічної системи.

Мікромеханізми аналізу дієвих факторів, інформаційного живлення та підтримки структурної сітки регіональної еколого-економічної системи складають фундаментальну основу для безпосереднього регулювання перехідних регіональних процесів шляхом застосування механізму балансу інтересів економічних суб'єктів. У цьому випадку інтереси економічних суб'єктів регіональної економіки повинні бути збалансовані за критерієм

збереження рівня керованості еколого-економічної системи регіону у період перехідних процесів і втрати структурної рівноваги. Результати, отримані за допомогою цих механізмів, стають відправними принципами для дизайну таких правил поведінки приватного бізнесу, громадськості та органів місцевої влади, які, у свою чергу, є носіями еколого-економічних зв'язків, щоб у короткостроковій та довгостроковій перспективі було досягнуто стан еколого-економічної структурної рівноваги.

Тому укрупнений механізм балансу інтересів містить механізми мотивації та стимулювання поведінки учасників регіональної економіки у потрібних межах, організації їх ефективної взаємодії між собою, контролю за дотриманням встановлених правил господарювання у наявній екологічній ємності регіону.

Регулювання перехідних еколого-економічних процесів у регіональній системі на загальнодержавному рівні варто здійснювати на основі механізмів групування територій за ознакою наявності структурної рівноваги, механізмів міжтериторіального вирівнювання та механізмів прогнозування маршрутів розвитку кожної окремої території. Це дозволить управляти трансформаціями одразу декількох територіальних одиниць, що знаходяться у однаковому положенні, прогнозувати маршрут розвитку країни в цілому на основі об'єднання комплексу регіональних маршрутів, попереджати ризики виникнення багатовекторності цих маршрутів задля досягнення загальної структурної еколого-економічної рівноваги в рамках країни в цілому. На завершальному етапі розроблений комплекс мікромеханізмів інтегрується з макромеханізмами та існуючим регіональним інституціональним полем через спеціальний інтеграційний економіко-правовий інструментарій.

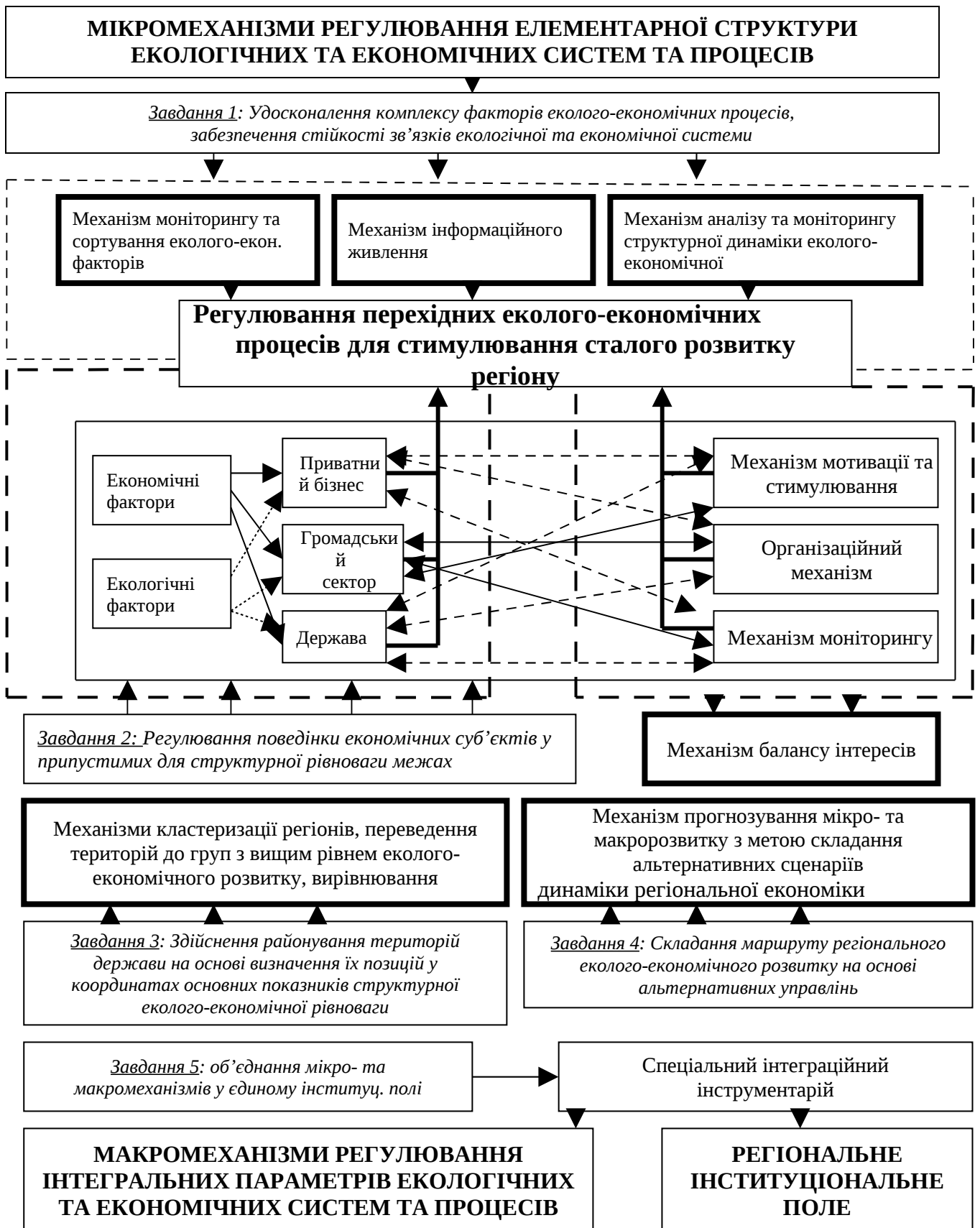

Рис. 1. Комплекс механізмів регулювання перехідних процесів під час сталого розвитку еколого-економічної системи регіону

Таким чином, запропоновані нами практичні рекомендації щодо формування механізмів регулювання розвитку регіональної економіки, дозволять забезпечити досягнення абсолютної структурної рівноваги та можуть бути покладені в основу нової концепції розробки механізмів регулювання перехідних процесів сталого розвитку еколого-економічної системи регіонів.

Список використаних джерел:

1. Демешок О. О. Особливості соціально-економічного розвитку регіональних виробничо-економічних систем України / О. О. Демешок // Український соціум: наука – освіта – виробництво: збірник наукових праць ; за ред. д.е.н., проф. В. В. Микитенко. – К.: МНТУ та Центр перспективних соціальних досліджень Мінсоцполітики України, Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2013. – Вип. 4. – С. 54–65.
2. Жилаева С.Э. Институциональные аспекты устойчивого развития социо-эколого-экономических систем различных типов / С.Э. Жилаева, В.Б. Сактоев, Б.Д. Цыренова // Улан-Удэ: ВСГТУ, 2005. –156 с.